

دستور حکومت

فرمان امیرالمؤمنین علی (ع) به مالک اشتر

مترجم
میرزا محمد حسن انصاری (دکاء الملک)

دبیر مجله
عسکر بهرامی

۱۳۹۵

سرشناسه	علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. Ali ibn abi-Talib, Imam I, 600-661
عنوان قراردادی	نهج البلاغه، فارسی - عربی، برگزیده
عنوان و نام پدیدآور	دستور حکومت: فرمان امیرالمؤمنین علی (ع) به مالک اشتر / مترجم: محمدحسین فروغی (ذکاءالملک)؛ دبیر مجموعه: عسکر بهرامی
مشخصات نشر	تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۹۵
مشخصات ظاهری	چهارده، ۶۴ ص.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۲۳۶-۰۶۴-۷
وضعیت فهرست‌نویسی	فیا
یادداشت	کتابنامه به صورت زیر نویس.
عنوان دیگر	فرمان امیرالمؤمنین علی (ع) به مالک اشتر
موضوع	علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق -- نامه‌ها
موضوع	Correspondence -- Ali ibn Abi-talib, Imam I, 600-661 -- دیدگاه درباره سیاست و حکومت
موضوع	Views on politics and government -- Ali ibn Abi-talib, Imam I, 600-661
موضوع	اسلام و دولت -- Islam and state
شناسه افزوده	فروغی، محمدحسین بن محمد مهدی، ۱۳۵۵-۱۳۳۵ ق، مترجم بهرامی، عسکر، ۱۳۴۶ -
رده‌بندی کنگره	۱۳۹۵ ق/۴۲/BPFA
رده‌بندی دی‌سی	۲۹۷/۹۵۱۵
شماره ثبت‌نشر	۲۲۴۱۹۰۷

دستور حکومت فرمان امیرالمؤمنین علی (ع) به مالک اشتر

مترجم: میرزا محمدحسین فروغی (ذکاءالملک)

دبیر مجموعه: عسکر بهرامی

چاپ نخست: ۱۳۹۵

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

حروفچینی و آماده‌سازی انتشارات علمی و فرهنگی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: شرکت چاپ و نشر علمی و فرهنگی کتیبه

حق چاپ محفوظ است.

انتشارات
علمی و فرهنگی

اداره مرکزی و مرکز پخش: خیابان نلسون ماندلا (آفریقا)، چهارراه حقانی، تهران، کرج، کوچه کمان،

پلاک ۲۵؛ کدپستی: ۱۵۱۸۷۳۶۳۱۳؛ صندوق پستی: ۹۶۴۷ - ۱۷۵، تلفن: ۷۰-۸۸۷۷۴۵۶۹

فکس: ۸۸۷۷۴۵۷۲، تلفن: ۲۹-۸۸۶۶۵۷۲۸، تلفکس: ۴۵-۸۸۶۷۵۴۴

www.elmifarahangi.ir info@elmifarahangi.ir

آدرس اینترنتی:

www.ketabgostarco.com info@ketabgostarco.com

فروشگاه یک: خیابان انقلاب، رویه‌روی در اصلی دانشگاه تهران؛ تلفن: ۱۶-۶۶۹۶۳۸۱۵ و ۶۴۰۰۰۰

فروشگاه دو: میدان هفت تیر، خیابان کریمخان زند، بین قائم مقام قزاقی و خردمند، پلاک ۷-۸۸۳۴۳۸۰۶

تلفن: ۷-۸۸۳۴۳۸۰۶

فروشگاه سه: بزرگراه شهید حقانی، بعد از ایستگاه مترو حقانی، خروجی کتابخانه ملی، کتابخانه ملی

(نمایشگاه و فروشگاه دائمی کتاب)

فروشگاه چهار: خیابان کارگر شمالی، رویه‌روی پارک لاله، نبش کوچه ستاره، نمایشگاه و فروشگاه

محصولات فرهنگی سازمان تأمین اجتماعی، پلاک ۱

فهرست مطالب

یادداشت	هفت
درباره مترجم	یازده
دستور حکومت	۳
مقدمه	۹
ترجمه عهدنامه امیرالمؤمنین علی علیه السلام	۱۵
اصل نامه مبارکه و عین عهد	۴۷

یادداشت

فرمان امیرالمؤمنین ع (ع) مالک اشتر، به سبب اهمیت آن از جنبه‌های گوناگون — به‌ویژه در سیاست و کشورداری و نیز تاریخ اندیشه سیاسی اسلام و توجه خاص آن به حقوق مردم — لزوم توجه حاکم به آنها — از محبوبترین بخشهای سخنان آن امام بود و از این رو، بارها به فارسی ترجمه شده است. بر پایه آگاهیهای موجود، کهنترین آنها ترجمه حسین علوی آوی است که آن را در ۷۲۹ق به شرف‌الدین محمد غلامی، حاکم اصفهان در دوره حکومت ابوسعید بهادرخان (م ۷۳۶ق) واپسین حاکم ایلخانان در ایران، تقدیم کرده است. پس از آن به‌ویژه در دوره‌های مغریه و قاجاریه چندین ترجمه دیگر از این متن فراهم آمد.^۱

۱. برای گزارشی درباره این ترجمه‌ها و ویژگیهای آنها، نک: شادروی‌منش، محمد؛ عابدی، محمود، ۱۳۹۲، «مقدمه»، عهدنامه مالک اشتر، ترجمه محمدابراهیم بدایع‌نگار

شیخ احمد ادیب کرمانی نیز که در دوره قاجار می زیست، در زمره این مترجمان بود. او ترجمه خود را برای میرزا محمود خان طباطبایی ملقب به علاءالملک، حاکم کرمان، فرستاد. علاءالملک آن ترجمه را با خود به تهران آورد. او از ترجمه دیگری که محمدابراهیم بدایع نگار تهرانی بیشتر فراهم آورده بود نیز آگاهی داشت، اما درک آن را برای فهم عامه دشوار یافت. پس ترجمه ادیب کرمانی را به میرزا محمدحسین فروغی کاءالملک سپرد. فروغی ادیب کرمانی را از فضیلتی بزرگ کرمان دانسته و این اثر را ترجمه ای عالی خوانده است. با این حال، از نظر او «فاضل کرمان» به صافی و روانی چیزی نوشته و در ترجمه به فصاحت و بلاغت مقید نشده، پس به لفظ چندان نظر نکرده، اگرچه گوهر معنی را پاک و پاکیزه آورد. «پس علاءالملک از او می خواهد تا با نگاه به آن و ترجمه بدایع نگار، با در پیش داشتن میانه روی و پرهیز از کم و زیاد، ترجمه دیگری فراهم آورد «چنانکه رونق صلی بماند و خواننده آن را مشکل نداند».

از مقایسه این اثر با برخی ترجمه های قدیمی دیگر نیز می توان دید که ترجمه فروغی به راستی، علاوه بر داشتن زیبایی رسا و شیوا، دقت و سلاست بیشتری دارد. این ترجمه به همراه متن عربی اصلی به

← تهرانی، مقدمه، تصحیح و تعلیقات از محمد شادروی منش و محمود عابدی، تهران، مرکز پژوهشی میراث مکتوب، صص بیست و هفت - سی و پنج، درایتی، مصطفی، ۱۳۸۹، فهرستواره دستنوشته های ایران (دنا) تهران، کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی، ج ۷، صص ۶۸۶-۶۸۸

یادداشت / نه

نستعلیق و دومی به نسخ، به خط مصطفی بن محمد نجم آبادی) نخست در ۱۳۲۱ق به صورت سنگی در تهران به چاپ رسید و دست کم یک بار دیگر در سال ۱۳۳۴ش (در مجموعه‌ای به همراه روایت منظوم وقار شیرازی و ترجمه‌هایی به زبانهای اروپایی) تجدید چاپ شد.

تجدید چاپ دستور حکومت تیمناً به عنوان نخستین جلد از مجموعه «رسایل» در انتشارات علمی و فرهنگی، با هدف معرفی دوباره این اثر، انجام می‌شود.

عسکر بهرامی

دبیر مجموعه